

Nestbewoning door huiszwaluwen in 2011 in het Vechtplassengebied, het Gooi en een deel van Eemland

Dick A. Jonkers

Huiszwaluw

Bert Roelofs

Ieder jaar zijn er een aantal spannende momenten voor degenen die zich bezighouden met het tellen van de huiszwaluwnesten in de regio. Waar men zich ook bevindt, men heeft toch de neiging om vanaf half april in de gaten te houden of de huiszwaluw al is gearriveerd vanuit zijn overwinteringsgebied in tropisch Afrika, zuidelijk van de Sahara. Daarna neemt bij een aantal tellers de onrust toe en wordt ongeveer vanaf half mei hier en daar nagegaan, of en waar, al wordt genesteld. Het echte telwerk waarbij wordt gecontroleerd hoeveel paren zich hebben gevestigd begint meestal vanaf half juni.

Dan vindt in het algemeen de eerste telling plaats. Sommigen laten het daarbij, maar er zijn er ook, die in juli of augustus nog een tweede telling uitvoeren. Door vakanties komt het voor, dat de eerste en enige telling later in juli of augustus wordt gehouden. Op de betrouwbaarheid van de telresultaten heeft dit weinig invloed.

Temperatuur en neerslag

In de maand van aankomst (april) was het vrij koud, nat en aan de zonnige kant. Mei was een gunstige maand voor de huiszwaluw om weer op krachten te komen, na de lange trektocht van vele duizenden kilometers. Het was zeer warm, vrij zonnig en er viel een vrijwel normale

hoeveelheid neerslag. In juni daarentegen was het gemiddeld over het hele land zeer nat, somber en warm. De eerste tien dagen waren er grote weersverschillen. In grote delen van het land was het toen vaak droog en zonnig weer.

De warmte resulteerde in zware onweersbuien. In de vroege ochtend van 23 juni trokken die onder andere over Utrecht. Er viel daarbij in korte tijd veel neerslag. In juli was het vrij warm, vrij droog en aan de zonnige kant. Augustus was eveneens gunstig met vrij warm weer, zonnig en het landelijk gemiddelde was aan de droge kant

(KNMI,2016).

Al met al kan wat het weer betreft gesproken worden van factoren, die gunstig zouden kunnen zijn voor een goed broedseizoen.

Grote en kleine kolonies en individuele nestelplekken

In het gebied tussen de Vecht en de Eem komen drie grote landschappelijke eenheden voor. Centraal ligt het waterarme hoge Gooi, aan de westflank geflankeerd door het waterrijke Vechtplassengebied. Aan de oostzijde bevinden zich de vrij waterrijke Eempolders. Aan de noordzijde liggen drie randmeren: het IJmeer, Gooimeer en Eemmeer. Op het Gooi na, zijn de andere gebieden de favoriete biotopen van zeer grote aantallen vliegende kleine insecten, vooral muggen. Die houden zich graag in grote aantallen op in gebieden met veel water. Huiszwaluwen zijn er verzot op. Hun voedseltochten beperken zich meestal tot 750 meter van het nest. In het algemeen is dit gemiddeld niet verder dan 450 meter (Cramp, S. et al., 1988). Dit wetende, verklaart dat de grote aantallen, die nestelen op bepaalde plekken. Eén van de toplocaties is de kolonie aan de Noordpolderweg bij Muiden. In 2016 hebben daar maar liefst 115 paren gebroed! Het muggenrijke IJmeer ligt binnen de eerder genoemde afstand. Een gezin met jongen verorbert gemiddeld vijf miljoen muggen gedurende hun verblijf in ons land (Costers, 1994). In de categorie middelgrote kolonies scoorden ook drie boerderijen in de Eempolders goed, met respectievelijk 48, 32 en 28 nesten. In de categorieën met 11-25, 6-10 en 2-5 paren bevonden zich locaties met resp. 22, 25 en 42 nesten per broedlocatie. Blijven nog over de individuele locaties met slechts één nest. Dat waren er 47.

Gemeenten en aantal broedparen

Het totale aantal broedparen was 14 meer dan in het seizoen 2015 (Jonkers, 2015) en is in feite dus vrijwel gelijk. Er waren drie plaatsen, die met kop en schouder boven de andere uitstaken, namelijk

Muiden/Muiderberg, Weesp en Eemnes. eerstgenoemde ging daarbij aan kop met een grote voorsprong op de nummers twee en drie op de ranglijst. In de middenmotors waren respectievelijk Loenen a/d Vecht, Eemdijk en Hilversum de uitschieters. Er waren tien gemeenten met enkele tientallen broedparen. De overige plaatsen bungelden daaronder met respectievelijk 17, en 6 broedplaatsen. Van een aantal plekken zijn aantallen opgegeven met een vraagteken, omdat het degene die telde niet duidelijk was of de huiszwaluwen wel of niet gebruik maakten van het nest. De aantallen van de met een vraagteken aangeduide nesten zijn niet meegeteld in het onderstaande overzicht (Figuur 1). In werkelijkheid zou het aantal bewoonde nesten dus groter kunnen zijn geweest. Figuur 1. Aantal nesten per dorp/stad. Kunstnesten en zwaluwtillen Zes kunstnesten waren bezet in Ankeveen en drie in Weesp. In Naarden waren dat er vier en in Muiden één. In een locatie aan de Kortenhoeftsedijk in Kortenhoef bevonden zich zes bezette kunstnesten en vier natuurlijk gebouwde nesten. De zwaluwtill in het Nautisch Kwartier in Huizen werd bezet door drie paren.

Varia

Net als in vorige jaren waren er weer enkele nestelplekken die niet meer werden bezet nadat schilder-, of

Dorp/stad	Aantal nesten 2016 (2015)	
Muiden/Muiderberg	201	(170) +
Weesp	110	(122) -
Nigtevecht	35	(38) -
Nederhorst den Berg	34	(31) +
Vreeland	42	(19) +
Loenen a/d Vecht	69	(56) +
Nieuwersluis	22	(21) +
Ankeveen	32	(50) -
's-Graveland	17	(21) -
Kortenhoef	31	(34) -
Loosdrecht	40	(44) -
Hollandsche Rading	29	(28) +
Hilversum	64	(81) -
Naarden	30	(22) +
Blaricum	6	(0) +
Huizen	8	(14) -
Eemnes	119	(121) -
Eembrugge	32	(28) +
Eemdijk	65	(69) -
Totaal	983	(969) +

Het aantal nesten met tussen haakjes zijn de aantallen van 2015

Tabel 1

stucwerk waren uitgevoerd. Dit soort zaken is niet te voorkomen ook al is men van goede wil en zijn of lijken de condities om te kunnen blijven nestelen gelijk gebleven.

Hoopgevend lijken de vestigingen in de Blaricumse gemeente, waar dit jaar op drie adressen de eerste broedparen zijn gesignaleerd. Bij één van die adressen was er ook nog een nest dat men had verwijderd. Af en toe zijn er in het onderzoeksgebied nieuwe broedlocaties aangetroffen.

Huiszwaluwen

Bert Roelofs

Aan de Kleizuwe in Kortenhoef bleek bij het tweede nestbezoek een aantal nesten te zijn afgebroken/opengebroken. De vermoedelijke dader is een kerkuil. Ook in Weesp was een klein aantal nesten verwijderd en kapot gestoken.

Onderzoekmedewerkers

Elk jaar ben ik weer blij dat het korps tellers op peil blijft en er, nadat een aantal van hen om é én of andere reden is gestopt, weer anderen bereid zijn om hun werk over te nemen. Er zijn oude getrouwen, íe al enkele decennia achtereen deelnemen aan het onderzoek.

In 2016 werd hulp geboden door: P. Bakker, F. Bakker, G. Bieshaar, E. de Bruin, R. van Dijk, A. Driessen, W. Fokker, L. de Groot, D.A. Jonkers, W. Langendorff, R.G. Moolenbeek, M. Pieren-Olijhoek, G. van der Poel, K. Pranger, P. Schut, A. van Soest, S. Staps, H. van Tol, N.J. vanTol-Coljee en M. van der Weyden.

Geraadpleegde literatuur en andere bronnen

Costers, R. 1994. Alledaagse vogels - deel 48. e huiszwaluw (*Delichon urbica*). De Tringiaan 17(3).

Cramp, S. et al. 1988. Handbook of the Birds of Europe, the Middle East and North Africa. Volume V. Tyrant Flycatchers to Thrushes. Oxford University Press, Oxford New York: 290.

Glutz von Blotzheim, U.N. & Bauer, K.M. 1985. Handbuch der Vögel Mitteleuropas. Band 10/1. Passeriformes (1. Teil). AULA-Verlag Wiesbaden: 490.

Jonkers, D.A. 2015. oe het de huiszwaluwen verging in 2015. De Korhaan 50(2): 36-37

KNMI, 2016. Maand- en seizoenoverzicht (en- seizoenoverzichten).

Hoe de vogels hun Vogeleiland terug krijgen

(Beheerdag Vogeleiland Huizen)

Huub Casander

Zaterdag 11 maart is het Vogeleiland bij de haven van Huizen weer onder handen genomen om het ge chikt te maken voor het doel waar het destijds is voor aangeleg grondbroeders en watervog

Rond negen uur was een doo gemeente ingehuurd aann bezig met het te water laten van twee bootjes, waarvan één met een buitenboordmotor. Allereerst werd al het chap vervoerd; bosmaaiers, hooiharken, steek choppen en sno charen.

Dat kostte aanvankelijk we moeite door de lage diepg

Voor het overzetten van deelnemers werd een ander route gekozen Dit ging gelu vlotter en dat was wel nodig ook.

Er stonden heel wat mensen te wachten. Behalve het persone van de aannemer waren er ook

leden van Groen Links inclusief de wethouder en leden van Werkgroep Land chapsbeheer Nardinclant. (). Verder nog mensen die zich aangemeld hadden in het kader van NL-doe en uiteraard ook leden van onze Vogelwerkgroep. Bij elkaar konden we de werkzaamheden uitvo met 30 personen

Een aantal van hen, dat door he riet naar he centrale deel liep om daar te starten met het rooien boompjes, had het geluk om een groep van achttien baardmannetjes te horen e zien!

Even later werd, in alle drukte, ook nog een rietgors waargen

Ongeveer de helft van de vrijwilligers verwijderde in effectief opererende duo's, alle opslag van bomen op het w hoger gelegen centrale deel De anderen stortten ch onder

aanvoering van vier 'bosmaaiers' op het riet. Een ploeg harkers tro het gemaaid riet bij elk waarna de sjouwers alles afvoerden naar het beboste deel.

Het werk verliep voorspoel Voór de lu ch was al het gemaaid. De rest van de tijd kon geholpen worden bij het uittrekken en -steken van boompjes

Dankzij de inzet van ieder de samenwerking tussen d diverse organisaties kunn terugkijken op een enorm geslaagde wer Uiteindelijk i er veel meer werk verzet dan w gedacht of zelfs gehoopt hadde

In de periode van eind maart tot begin juli zal het eiland worde gemonitord door een aanta vrijwilligers van de Vogelwerkgr

Laat de vogels nu maar ko